

Stockholm, tryckt hos P. Palmqvists Aktieförlag, 1906.

N:o 3.

Ättä-jate-manon 1906.

Wuoskas jatte.

Läkämus Samita päta ätti manon pasatis-mano rajest fitta wuoratjis-mano radjai.
Färt nummerin lä 16 piele. Sadde: 50 öre jate äutäft. Äwtä nummera hadde lä 10 öre.

Pätch, libbokis tjäntalidje!

Pät', tjäntalidje libbokis,
Nä räinar sautjai kastai
Ja laitih waiwan suddarit
Tan warres iellem-tjatjai,
Siona ruodnis kiettita,
Nänn' salok sämaswuota finu',
Färt almatj hauffet wiesjo!

Wuoi, jarnotattes kiereswuot,
Pät', teuteh mia waimoit,
Paj' famow ailes warastat
Ojakow ieritwaltet!
Tän länestidje wärakta,
Pät' lieggateh tu peiwina
Tait mia kalma waimoit!

(Laulotuwwa tä n:o 4 kirjen Sions Toner: "Kom, huldašte Förbarmare".)

Räktes kalkaw ädtjot puorre ätä jakew?

Pajah wuoras kristakasaw wittanastet tan pirra! Eän jaula: Tah pakoh, mah kuffes aikew takkin munji ätna marråhaw, ledjin Jesuja pakoh Matteuja evangeliumin 18 kap. 3 v.: "Jus ti äppit järkäleh ietjate ja sjattah nâu kâ manah, te ti äppit äbbânis kalkah pätet almerika sija".

Äbbâ mu wiesjom-aiken i lam munji häpam wiesjot manai kaffan. Sw lam jurra laketam-ke sjaft, ainat si ledjin mu mielaft kuoros wal waiwetidjeh, kâit i aftak tarpah. Dauk raukai Härä, atte män kalkiw sjaddat nâu kâ manah, ja män tietiw nâu har-mat pinnaw manai wuofe ja wiesjoma pirra.

Sâmes iefetin, kâ män mattjiw tan älna lutte, kutti kâroi ja tuoknai mu kapmakit ja kutti wiesoi kâlmät läptän sâmes stuorra täpen, te säiti, atte jurra kâ kalkiw mannat wuolos trappa milte, te män wuoiniw unna neitatjaw, kutti tjuottjoi pajemujan trappa nanne ja tjeroi.

Män katjatiw jušte, mannes jân li nâu häjen, walla ittji jân jaulah ietjataw kâ taw: "Män palaw nâu sielteskakai".

Män arwetiw, atte tat unna neitatj ai päti kama-kârro lutte, jutte jân kuotti mana-kapmakaw kietan, ja män arwetiw ai, atte neita, taina kâ peiwe li litimin ja li sjeunjotuwwamin, ittji tuofstah mannat wuolos tan kuffes trappa milte. Tantieti jauliw sunji nâu wänakislakai, kâ li mattelis: "Kieres manatjam, päteh, män kalkaw atnalit tu kietast, aleh palah, talle tån ih järåh". Ja kâ män talle anetiw ju unna kietaw mu stuorra kietä sinne ja warrokislakai laitijiw manaw wuolos trappa milte, ja kâ neita, kâ män katjatiw: "Jhus tast äbbânis palah?" wasteti: "Sw äbbânis!" ja kâ män wimat, taina kâ trappa wuolest li ällo sjäunjat, waltiw manaw ietjam kietä nala ja jân piejai äiwew mu näika ja tšamati: "Talle män tappaw ietjam tjalmit" — te män talaka tietiw, maw män nâu kuffes aikew ledjiw halitam tietet: Nâu tån kalkah takkat, tat lä "sjaddat nâu kâ manah".

Män luluw mattam awotallat alla jienaina ietjam waimo awon, ja kâ män mangeput ietjam kammara sinne ajatalliw taw, mi li sjaddam muina, te tšakkai munji tjuoukas tjuoukasa mangai, taja kâ män te kâ peime-paitema sinne wuoiniw ietjam

Supmelo attjelatj kiereswuotaw ja ietjam Länestidje räinohidje jaffokiswuotaw, mi takka muina, mait män ästa ledjiw takkam taina amas manaina, ja wil änapuw; taja kâ tat sjattai munji pitkosin: Law tän ai kalkah takkat, ja ih mawke ietjataw: piedjat ietjat kietaw rafina Härre kieta sija, tärwoina kättjat pajas ju lusa ja näute färt pättän wantartit juina, tälwotum ja laititum jušte, kättitum ju jaffokis tjalmist, warjalum ju famost. Män wiertijiw muitet, kätte tat unna neitatj li njämotam munji; jän li kuoros wal piedjam ietjas unna kietatjaw mu stuorra kieta sija ja li

padjam mu atnalit ju. Ja nâu stuorra paloina kâ jän äutâl li kättjam taw kukkes hätkof trappaw, nâu alke tat wuoinoi sunji talle.

Nâ män ledjiw taw ajatallamin, te hätkat wuoinoi munji te kâ jus mu Härre ja Mästar lului tjuodtjot mu äutân ja katjait: "Sufus män wil änaput luluh takkat taw tia äutäst? Piejah kuoros wal ietjat waimow mu stuorra kiereswuota sija ja pajah taw atnalit tu fitta, kätjet tu padjela, laitit tu, ja, kuoddet tu! Mleh kuokkastalah, kâ wuoinah kâinow, man milte tän kalkah wantartit, jala kâ wuoinah taw pätte sjeunjis aikew, kätjah mu nala! Sufus tän täptâh mu? Tâu tietah-ham, atte män läw waddam

ietjam häffaw tu äutäst — matahkus tän te jaffet, atte män kalfaw padjat tu rättituwwat ierit ietjam fieta siſte, padjat tu häffänit käino nanne? Ja kä tän wimak tjuottjoh mangemus "ſjeunjis trappa" fuoran, kä käino manna wuolos "japmem-juoiwanaja läkäi", wuolos kruoptai, te piejah äiwat mu wäimo wuosti ja tappah tjalmitat, jalos ja puorre färwon; män kuottaw tu ietjam feuras fietai nanne äbbä käinow wuolos ja — pajas.

Wuostas trukkitum kirjeh.

Tälöjt aiken idtjin mateh kirjit trukkit jala prentit näu kä talle. Talloi wiertijin fietaina tjallet kaitait kirjit ja tan tieti ledjin kirjeh näu ſieltes tiurajah, atte fuoros wal päntäs almatjah mattin äſtet allaſija kirjit. Änamus almatjah idtjin mateh läkkät-ke.

De ſjattai, atte näkin jiermalatj älmäi alki jatsat käwäit ſiello-tjita. De ſikkoi färjaw jala painow taſa ja piejai papperaw tan nala. Kä te tietti taw papperaw ſiellotja wuosti, te ſjattai käwäi papperin. Tanlakai takkin ailes älmäi käwäit ja ai ſpelim-kortait 1400-läkon, witta tjuote jake äutäl mia aike. Muttin jatsin bokſtawait ja pakoi ai taita ſiellotjita tai käwäi wuollai ja näu ſjaddin te kä prentitum kirjeh. Änamusah taiſte läh talle ällo katom ja juſ läh patsam, te läh ſieltes tiurajah. Ättjak wuoptetuwai akka takkar kirje Londona ſtatan ja tan äutäst mawſietuwai 18,900 kruono, waiko tat i lam ſtuorap kä 40 piele. Tan kirje namma lä Biblia Pauperum; tat mierki "Häjos almatji bibel jala tjaloſ". Daw namaw tat ättjoi tälöjt munkaiſt, kutih ledjin pata-ram ierit wäralkiſt ja wiesjon ſierra täpin, mait kläſterin kättjon ja känne ſi mattin ärröt ſietton wäralta ſtuimeſt ja täſſjetis wiesjomist ja ädtjon hiewetit Dupmelaw ja räkkätallat ju hierekatta. Tah munkah kättjon ietjasa taiwai häjos almatjin ja tat Biblia Pauperum li ſia kirje.

Tan jamma 1400-läkon wiesoi jämes älmäi Dyſklantan, kän namma li Johan Gutenberg. Wuostak ſän prenti käwäit ja kirjit takkar ſiellotji kum, walla tan mangel ſän alki leiſit bokſtawait ſijaſt ſierralakoi ja piejai tait akti, näu atte ſjaddin pakoh ja äbbä kirje-pieleh. De ſikkoi färjaw tai bokſtawai nala ja trukki

kirjit ja ká li kaika állim, te ján wašt mati piedjat tait jamma bokstawait ietjalakai ja prentit ietja pakoit ja kirjit. Danlakai sjattai Gutenberg kirje-prentim-kánsta attjen.

Wuostas kirje, mi lá patsam Gutenbergast, truffituwai tan jaken 1447. Dat li almanakka. Tan jaken 1453 alki Gutenberg truffit Miles Djalokaw ja taw parkow ján álli 1455. Talle lá tat páres kirje náu sjettes tiuras, atte matjih 100,000 fruno tan áutášt. Dat lá latina kielan, mi tálen li warka te ká ailes kiella, náu atte jumelteunastim ai fártan saken anetuwai latina kielan, waiko kultaalidjeh idtiin tadjateh maitek taste. Kaikah kirjeh ai ledjin latina kiela milte, maw kaikah lártok almatjah wiertijin tadjatit.

Wuostas kirje, mi truffituwai tappe Ewerjen, hälla jámes ailes kuina pirra, man namma li Katarina. Eán li tan ailes Birgitta neita, kán pirra sjuptsastuwwa mia aiteklanta historian. Dat kirje ju wiesšoma pirra truffituwai latina kielan tan jaken 1483.

Wuostas kirje, mi truffituwai same kielan, li másjokirje jala kietakirje, maw Nicolaus Andreä li járkálam same kiellai. Eán li hárra Pitamin. Dat kirje truffituwai tan jaken 1619. Dat rajest läh átna sápmelatj kirjeh truffitum tappe Ewerjen ja ai Wuonan, walla fártahatj tieta, atte pinna lá ain takkar kirjijt ja atte sameh tarpahih wieka ánap lákkámujaw. Táiwot kalkap, atte mate ánaput sameh fittih lákkát ja mate wisšjalappot si lákkih tait kirjijatit, mait si talle atnih, tate ánap kirjeh kalkih ai truffituwwat sia kiela milte.

Hárri hauskes jakke.

es. 61: 2.

Náute hälla Hárri Wuoinanis profeta pakto: "Hárri, Hárri Wuoinanis lá mu padjel, tainá ká ján lá wuoitam mu sarnetadtjit evangeliumaw hájoita; ján lá radjam mu tiwotjit tait, kutih läh waimon tjuoukitum, kulatadtjit šankaita friidjawuotaw ja taita, kutih läh tjatnasin, lánestimmew; sarnetadtjit Hárri hauskes jakem". Ánap ká kietjaw tjuote jake ledjin wasšam tat aikest, ká Hárri Wuoinanis li hállam tait pakoit Esajaja pakto, tan jab-

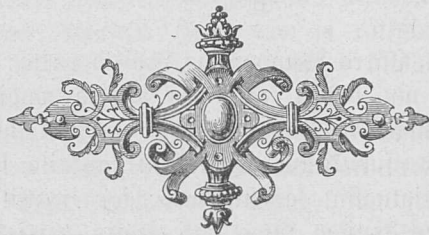
bata radjai, ká Jezus Nazareta synagogan li látkámin taw profetiaw ja jaulai: "Udni lá tat tjalok állitum tia pielji áután". Kätjah Luk. 4: 18—20. Tán wuoinah, atte Hárri Jezus kanofa, ká ján lá jaulam "Hárri haufkes jaffe" ike láfáh álles nupper wár-jaw. S läh haddo-peirwe, ainat armo jaffe, maw ján kálka jarnetit. Tanne sítap mi ai kanokit ja jawatip, atte tán, fieres lákke, sítalului miaina kanokit tan jarnetimme áután:

Utá armo jafe mia Jupmelist!

Pajas tan tieti, tán juddar, kutti tiettetuwah átnami ja kitta tjielnalasjai ietjat warraruopjis juttoist, pajas kulatjit — wuollo-jaffe i läh ain wasjam. Mife lá pátam, ká tu asije lá antafis-luoiwetum, tu juddo ieritwaltetum. Tán áttjoh pátet talle ja tuostot kuwtekártajaj mierew Hárri kietast káikái ietjat jutto áutást (Gj. 40: 1). Tán ih tast tarpahes kuoddet ietjat juddo-nátem, jutte tat jámma tu juddo, mi talle tádda tu, lá juo lanka palkestum Lippa harto nala: Kristus lá wárrotam mia juttoit ietjas rupmahin muora nanne (1 Petr. 2: 24).

Jupmela luottah.

Sámes jupmelháitanis almatj katjati jámes hietnikist ársjeli lantain: "Mástes tán tietah, atte kauno Jupmel?" Dat tietekattes hietnik wasteti: "Taw mán tietaw náu wisia, ká mán udni itietist tietiw, atte muttem almatj li mannam mu káte paltala; mán mat-tiw wuoinet ju luottait. Sámmalakái mataw wuoinet Jupmela luottait iellema káinói nanne. Taste-ham mán tadjataw, atte ján kauno."

Upe kirko Talwatajan.

Tjuodtjeleh, äroh tjuoukat!

Esj. 60: 1—6.

Dat tjuoukas, mi tjaffituwai Betlehemin, lä tat "Härä härlokwuota", mi hadjit ja tjuolta taw sjeunjetaw, mi käptjä ät-nama almokit. Dat tjuoukas padjani tan tälötj litto-älmoki, walla hietnikah ai kalfin ädtjot äjew taste ja wantartit tan sinne. Mäl-kati wärälta iija lä tat tjuoukas radjam ietjas lieggijidje ja iellem-takke kuoitemaw, walla waiko tat lä näu takkam, kaunojih ain, äh kuoros wal kallekatj sieloh, ainat äbbä almok-wierrekah, kutih wantartih watnajaton ja jakotizwuota sjeunjeta sinne. Wikke tasa kauno lakamusat mia lunne, kutih läp sjadam äsaladtjan ewange-liuma tjuoukasiht. Midji, kutih kalkaime ärröt tjuoukas wärälta sinne, kullo tantieti kättjat, wai tjuoukas, mi lä mia sinne, i sjattah sjeunjetin. Jus mi kätsep ietjame padjel ja wiggap takkat taw, mäsä mi läp kätjotum, tat lä pitotit habjaw Supmela äpatusiht, talloi päta tat pätkempako: "Tjuodtjeleh!" mia lusa te kä pako Häräst, ja talloi sjadda midji aines ja tarpas mäffe tjuodtjelit, wai mi sjattaluluime tjuoukasiht Härä sinne. Jus sjietai Israeli tjuodtjelit ja ärröt tjuoukas, kä riektesfärtokwuota peiwe padjani jalokwuotaina ietjas säji wuolen, te sjieta wissa midji, kutih ain waljeput läp ädtjom tuostot ewangeliuma puoristiinjutusaw, sjaunjet naffarit tjalmist ja tjuodtjelit kuottatjit ewangeliuma tjuoukasaw tai almoki lusa, kutih ain läh käptjätum hietnikwuota sjeunjetist. Dat lä awwo ja puoristiinjutus, kä ädtjo ärröt takkar tjuoukas-kuodde taita, kutih äh täptäh Jesusa tiuras namaw, wai tah ai kalfih wuoinet tjuoukasaw Supmela tjuoukasiht ja mattet awotallat Härä härlokwuotan. Eia awwo sjadda ai mia awwon. Tjal-

meh rappaſih, ja waimo tſabma awoſt, kã "tah kutih mälkatift pätiſ" tſäkaniſ ſu pirra, kutti lä Iſraela jaſtatus ja hietniki tärwo. Te ätäſtuwwa awwo atje käten tan ieritlappom parne pätemiſt. Te ällaniſ tah patoh: "Tän kalkah wuoinet ja paitet awoſt, ja tu waimo kalka tſabmet ja rappaſit awoſt, kã jäwa tawwerah kuottetuwiſ tu luſa, kã kaikah pätiſ Sabatſ ja puſtiſ källem ja ſuowwajaw ja kulatiſ Härra hiewetuſaw". Te pikotuwwa Härra härlokuwota ſu famon läneſtit, ſu armon, mi antakiſluoita, taſſa riekteſfärtokin ja aiſeſt. Stuworamus kaikaſt lä Härra laſſa-ärrom, atte ſän kãptja miaw ietjaſ armokietai kum, kã kuoroſ tan patto lä tjuoukaſ tjalmita ja raſe waimon. O autoſ armo, mi nãu matta järkäliſt ſjeunjetaw tjuoukaſin, waddet härlofammus wuorte-muſaw aikai ja iekewai! Wuorpatatſ lä tat ſiello, kutti nãu lä ädtjom wuoinet Jupmela härlokuwotaw, atte ſän matta jaulat: Mãn läw wuoinan Jupmelaw muoto wuolen, ja mu ſiello lä kadjoſam.

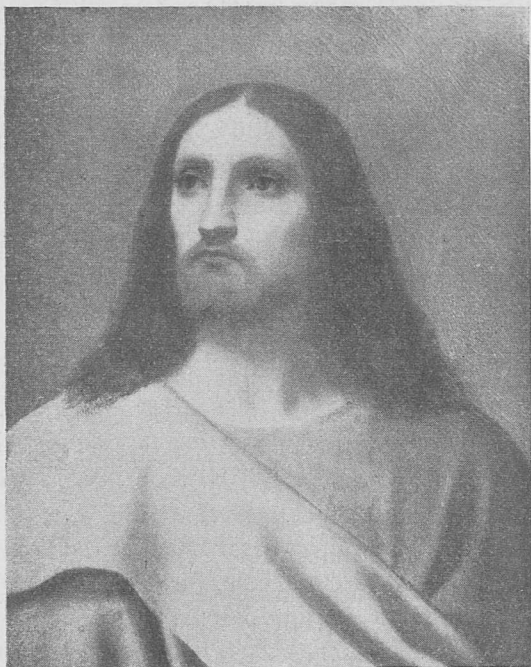
Sãn pikoti taw futta-tautan. Kietjaw jaſe lä waſſam tat rajeſt, kã muttem äлма rumai kaunatuwai ſãmeſ wuomen Dyſſlantan. Polijaſ waltiſ källekatiſ almatjit kitta, walla wiertijin luoitet ſiaw luomas ja idtjin mateh ätiätit, kutti li kãddam taw älmaw. Tſielka li, atte ſän li riewwitum ai, jutte ſän li mar-kanin mannam ja li wuobtam kuſaw, walla pietnikah ledjin katom. Mife manai ja almatjaſ wajaltattin taw kãddemaw. Talle lä tauſ ſãmeſ ſmirjo tat paikieſt pätatallam taſa. Rã ſän lä ärrom taiſa-min futta-tautatſ, te lä ſän alwas waimo-tãpto waiwen pikotam, atte ſän lä tat, kutti lä kãddam taw älmaw.

Uroh warrokis wuodtjemväitöi kum! Smirjo Oskar Forsberga parne Rauma juoknan li ſãmeſ peiwe atnam hakalpirſow ja li katſoſtam taw wãdtjai, waiko tat li ſiedditum. Jeketift waltiſ ſu wielja pirſow wuoloſ ja kã ittji tieteh, atte tat li ſiedditum, piejai ſän taw peute nala rainetadtjit taw. Rã li parſamiſ taina, te jutſai pirjo häkfat ja täiwai atjew, kutti tjuottjoi ſpiſſa kuoran, nuppe juolkai, nãu atte ſän ſarjituwai ſielteſlakai. I ain tiettoh, ſjaddakus taſte hägga-wahak.

Kristus, mia iellem.

Mâu ietji Supmel wäraltaŋ, atte sän älfošwatti aina-riekatam
Parnes, wai färtahati, kutti jaffa ju nala, i luluh häkkäniit, ainat
atnet iekewe iellemaw.

Jesus mu äutäšt
jemetum lä.
Rapatum tjalmit,
Härra, wattedh!
Wai sän mu tjäuta,
wäroti sän
ietjas, ja tantiet'
luowas läw män.

O fiereswuota,
 jatnes, äutos!
 J kuttik ietseh
 nän kâ Jesus.
 Eänestum, salok
 läw iekewai.
 Sitaw tu ietset
 waimost män ai.

Talle mu manan,
 Härra, aneh!
 Pärkala kaikaišt
 wiermist tjäuteh!
 Tu äutäšt wiesjot
 lärateh mu,
 awoina alo
 tärretit tu!

(Laulotuwwa kâ n:o 41 kirjen Sions Toner: "Jesus för världen gifwit sitt lif".)

Stuorra stuime Karjeli rikan.

Talle lä stuorra stuime ja kastajatj tärro Karjeli rikan jala Ryhlantan. Tärjotim lä akew ärröm sieltēs neure tan wuorpetis lantan. Tärjotidjeh älläh kättjam almoka puorew, ainat waiwetam siaw ja piedjam padjel miere stuorra nätit jia nala. Ekateh, mait almok lä wiertim maksjet, läh ärröm näu karrafah, atte ji warfa älläh mattam wiesjot, kâ läh maksjam tait. Ja jus äh mawseh, te pätiš tärro-älmah ja waltih kaika riemoši ja taja wil reiwih ja iltjestih tait häjos almatjit. Ja taište stuorra skatišt i läh sjaddam mife auke almoki ja lantai, kuoros wal tärjotidjita ja jia wänakita ja kaiklafatj alla äiwita. Almok ietj lä wuodjom tjiernalammus sjeunjiswuotai ja häjoswuotai, näu atte i kaunoh mife lanta äbbä Europan, känne jatte almatjah wiesjoh näu neureslakai kâ Ryhlantan.

Waifo tärjotidjeh läh kättjalam anetit almotaw jjeunjiwuotan, läh tauk tan wuorpetis lanta wiesatah tai mangemus aiki alkam wuoinet, atte sia lanta i tärjotuwah riewteslakai. Unuofastem lä witanam ja ätnanam ja wimak lä stuorra stuime sjaddam mätten jagen. Parkälmah stuoramus statai sinne läh häitam parkamist, nâu ai ruoutewädja parkälmah, nâu atte tākah äh äbbânis mateh mannat, ja tan pakto lä stuorra nieta sjaddam, toina kâ tai stuorra statai wiesatah älläh mattam ädtjot pärrämujaw päntori tafoišt. Kaikah raukih puorep tärjotimmew, walla talatj tärjotidjeh äh rätt sitah mietetit taita raukälwasaita, ja jus läpetih ai, atte kalka puorepun sjaddat, te i aftak jakeh, atte si kalkih takkat ietjasa täiwotajai milte. Parkälmah nittih, atte si äh kalkah alkett parkat, äutäl kâ tärjotidjeh läh ällim ietjasa täiwotajait ja takkam, maw almot rauka.

Tärjotidjeh läh akew piedjam ietjasa tärwow tärro-älmai nala, kutih läh ärröm kижokah takkat, nâu kâ sia äiweh läh kättjom. Tai mangemus aiki läh tauk tärro-älmah ai alkam unuofastet, ja jämes jajin lä sjaddam äbbâ tärro tai tärro-älmai, kutih läh ärröm jakkokasah tärjotidji wuosti, ja ietja tärro-älmai kaskan. Wäramus tärro tärro-älmai kaskan sjattai muttem statan ärvatj Ryhlantan, man namma lä Sewastopol. Tat stata lä tan jäwa fatten, mi kätjotuwwa Djappis jäwwan, ja tanne atnih karjelah ätna stuorra tärro-hawjait. Muttemit taišt hawjaišt läh talle tärro-älmah spädjam ja wuojotam jäwa tjieknalassai.

Wälkatin lulne, kânne karjelah läh tärrom japanalattjai kum, lä ain stuorra tärrojuowwa patjam, ätäjit nielje tjuote tujan älmah. Tait si äh tuostah häimai wuolkatit, taina kâ tah tärro-älmah läh ädtjom nâu stuorra wassjew tärjotidji wuosti, atte si ai takkih stuimew, jus häimai pätih.

Zetja statain lä ai ärröm ätna stuime. Karjeli äiwestatan, man namma lä Petersburg, läh tärro-älmah tärrom parkälmai kum ja kädäm mädde tujan almatjit. Wil änap almatjah läh tan mannam jäula-manon kättetum nuppen stuorra statan, man namma lä Moskwa.

Karjeli rika lä sieltes wites lanta. Tat lä änap kâ läfew fierte stuorap kâ mia aiteklanta ja tanne wiesjo änap kâ akka tjuote ja witta läfe nan miljona almatjah, tat lä kuokteläff kälmä fierte änap almatjah kâ tappe mia lantan, kânne lä kuoros wal witta miljona ja kälmä tjuote tujan almatjah. Kaikah almatjah Ryhlantan älläh karjelah jala rysjah. Tanne kaunojih ätna ietja

almatjah ai, te ká polakkah jala polskalattjah, lettalattjah, georgia-
lattjah ja ätna ietja almokah, mah äh hálah sámma kielaw ká
ryšjah. Tah ietja almatjah läh ai kukkan aikew unuokastam tárjo-
timmew, taina ká tárjotidjeh läh kaiklakai waiwetam siaw. Talle si
fittih wuometit karjelit ierit ietjasa lantaišt, jus wal mattih, ja taste lá
ai ätna stuime sjaddam, man sinne sieltes ätna almatjah läh káttetum.

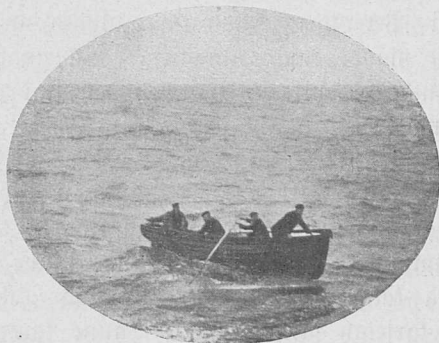
S ain aktat tieteh, káttes tat káika kálka nákkát ja kášje tah
häjos almatjah Ryšlantau ädtjoh rafew ja siettos wiesšomaw.

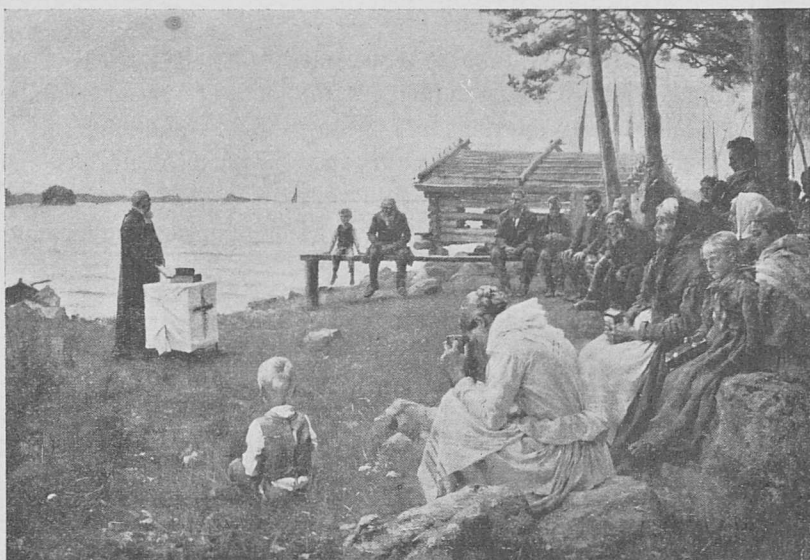
Ätnakaw wiertijih almatjah kierrat säwan.

Fárt jafe wuolkih ätna älmah nuortas kuouloi stuorra Siekna-
säwwai, káanne piutih šwallasit ja nuorjoit ja ietja stuorra juttošit,
mah wiesšoh táppe säwa sinne jala jiengan. Ká tjaktja páta, te
si wiertijih mattjat ruoptot. Setjan sia hawšah kalmih jieknai ja
talloi lá nieta lalka.

Tan mannam kitan pärjästin ätna hawšah Siekna-säwwai
Amerikast ja talle šuptšastuwwa, atte akta láke nan takkar šwales-
piutar-hawša lá kalmam jieknai, náu atte si äh mateh luowas
pášjat äutäl ká pietše- jala juni-manon pátte jafe. Tain hawšain
lá nielše tjuote álma, kutih talle wiertijih ärröt äbbá talwew
táppe jiengan. Neure lá šian piebmo ja neures piktajah. Káttes
kálka šidji káwwat?

Talle läh atnom, atte Amerika tárjotidjeh kálkih radjat šidji
wiefew.

Prädiko li puorak.

“Haukses prädikow kulliw män tan mannam ailekin”, jaulai muttem äsestidje kuina ietjas franna=kuinai. “Wai näu; man pirra hälai härra?” katjati tat. “Iw män mateh taw jaulat, walla prädiko mangel wiekiw män ruowa häimai ja palkestiw ierit kaika swalskes mättait ja wiktit, mait män atniw”. Wissa tat li puoremus wittanašem, atte prädiko li puorak ja atte tat kultalidje li riewteslakai tadjatam taw.

Wiekke häjos sapselatj skäula-manaita. Luleju domkapitela jala kirko-tärjotidji tuoken lä sämes kasja jala pietnikah, mait sämes härra Gulin lä waddam. Tai pietniki räntäst jala ijattošt lä talle Luleju domkapitel waddam 700 krumo, mai äutäst häjos sapselatj skäula-manai piebmo ja pajas=anetus kalfa mawjetuwat tan jaken 1906 Skytteanasatj skäulan Tärna juofnan jala ietja skäulan tan sämma juofnan.

Tigge alka tan talwen Urwehauren (Urvidsjauern) 2 peiwen kuowa= jala february-manon, Urjapluowen 8 peiwen sammu manon, Talwatajan (Sokkmoff) 1 peiwen sammu manon, Watjerin 12 peiwen sammu manon ja nuppe pale 7 peiwen marmes= jala maj-manon, Watjatjin 15 peiwen atã=jake-manon, Kieronwaren (Kiruna) 9 peiwen wuoratjis= jala april-manon ja Karajawwonin 11 peiwen atã=jake-manon.

Watjera tigge-täppe.

Mlaw almatj matta kaunat kuole tjäiwen.

Mälkatin ärjan Stalia ja Turkia kaskan lä Adriatalatj säwwa, mi lä te kã luokka tuot stuorra Kaska-säwast jala Medelhawet, mi lä Europa ja Afrika kaskan. Tan Adriatalatj säwan piutin attjak sämes kuolle=piutarah alvos stuorra kuolew, mi kãtjotuwwa katto=kuollen. Tat li nãu stuorak, atte tat wiekki 346 kilo jala 40 putte, ja tat li warka nielje metera jala kutta stikko kuffak. Kã rappin tan kuole tjäiwen, te kaurin tan sinne sammuakattj pietnik=punkaw kã päntorah atnih tain tafoin. Pietnik=punkan li änap kã 50 kruono. Talle si alkin ätjätit, kãn punka tat li ärröm, ja wimat si ädtjon tietet, atte tat li ärröm sämes älma äiko, kãn namma li Melada. 23 peiwen sniltja= jala juli-manon li sãn pärjästam Frau statast Castelweccio statai tan säwa milte, ja pärjästattin li sãn kattjam säwmai ja häffãnam. Tat stuorra kuolle li njiellam ju ja talle li kuoros wal pietnik=punka patjam suste kuole tjäiwen.

Urjan kauno ätnak takkar alwos kuolist, mah almatjit ai njiellih tjäiwajija, jus jätih jämwai kattjat. Anamujat tah kuoleh kätjotuwih haj-kuollen. Muttin si jaddih näu alwos stuorakin, atte sia kuffotakka lä kuokte läfe nan stikko. Allen Wuona jäwan kaunojih ai muttem takkar haj-kuoleh, mait Wuona jameh kättjoh affolaggasin. Tah läh ai sieltes stuorakah. Ribrew waltih taište ja tat ribrest liwjit tuostatih.

Watteh manaitat muitet puorre ietnew ja tän läh waddam sidji warjow, kä kättjaluwih, ja wiefew tjuodtjelit pajas, jus kuttik stäst järva. Ruffew tan mangel kä tu tjalmeh läh jaddam, kalka muiito iettjelis ietne tjalmi pirra tjuowwot siaw äkfos wäralti, känne i kaunoh kiereswuota. Talloi ai kä tu kietah läh tjierkitam jaymemin, te kalkih tu manah puoristjiunjetit tu tan märräha äutäst, maw tän läh wuojetam sidji sia nuorrawuotan.

Misjiona-parfo äutäst. Wäralta kaitah evangeliumalaj misjiona-siebreh waddih färt jake äkfos änapuw kä wittaläffe miljona fruno misjiona-parfo äutäst. Tašte wadda Ewerje 700,000 fruno.

Alwos ätnam-skielpimah. Tan mangemus kitan jattai stuorra ätnam-skielpim nuortatj India sinne, ja talloi häkkänin kuokte läffe tusan almatja jala wil änap. Mädde tjuote almatja kattjin tai ätnam-luottanimmi siä, mah häkkat rappasin. Setjatah hautatuwwin huotnahi wuollai, mah flapmin. Sämes stata fuoran luowwanin alla pawteh ja kattjin wuolos stata almatji nala.

Muttem jajen wällahin mäddasah puolwai nanne stuorra pästo-jupmela käwä ätän, tjierromin ja kishomin. Te ätnam luoddani ja pästo-jupmela käwä aftan kaikai kum, kutih ledjin räffälimme, kattjin tjieknalasjai.

Stalia sinne läh adtjak stuorra ätnam-skielpimah jaddam; mädde sitah läh täšjanam ja mädde almatjah häkkänam.

Simplon-tunnel. Almatjah läh raikew takkam pawte tjata tai alla wari wuolew, mah läh Italia ja Schweizja kaskan, wai si matalulum ruoute-wädjaw takkat tai lantai kaskan. Dat raikew, man tjata ruoute-wädja näu takatuwwa, kätjotuwwa tunnelin, ja tat tunnel lä halwa kuofte mila kuffak. Tan namma lä Simplon-tunnel tan ware nama milte, man sinne tat lä.

Pättjoh ja ruoutewädja. Färt jake ijaddih ätna pättjoh täka wuollai ruoutewädjan Watjera ja Djäfferaja juoknain ja wuojetuwwih larkas. Pättjoh mannih ruoutewädja milte, ja lä täka päta, te si äh mateh jala tadjateh patarit. Wäramus lä, känne räwwe manna nakin jäkä jala äno rasta. Tanne lä tah stuofeh, mah läh tärras piejatun ruoutewädja nala, piejatun näu wuorjai, atte pättjoh äh tuostah mannat räwe nala, ja jus mannih ai, te njalkastih sia juofkeh wuolos stuofi kaskai ja te si täppoh taja ähke äbbänis mateh patarit täka äutäst, ainat kätetuwwih. Luleju lanshärä lä talle atnom, atte fielloh kalkih piejatuwwat tai stuofi kaskai, näu atte pättjoh kalkih tuostat mannat ruoutewädja räwi nala ja päzfat ievit täka äutäst.

Säffamus Samita

älkos-wattetuwwa kutta pale färtan talwen ja kalka änekislakai tietetit tarw, mi lä ijaddam mia aitek-lantan ja ietja sajin. Taja wil tat kalka hällat Samen-ätnama mäkki pirra, kätte sameh wiesjoh ja kätte sia wiesjom ja parko lului mattet puoremuslakai äutanit. Dat awisa sitta ai hällat Supmela pakow ja juptjastit tälotj almatji pirra ja ietja ämi pirra, mait lä auke läkkät.

Tuoftotuwwis tat mia awisa puorre wiljaina ja puuttis tat äwtäkärtasatjuotanis puoristjiunjatujaw ja awow Samen-ätnama kätita ja täpita.

Älkos-wadde.